Sveriges enväldiga Kungar

Gustav Vasa

Karl XI

Karl XII

Gustav III

Gustav IV

Sveriges enväldiga Kungar

Visst Sverige har haft en rad enväldiga Kungar. Vanligt så delar man gärna upp olika tider och sätter namn på dessa. Under Karl XI och Karl XII exempelvis den Karolinska och under Gustav III och Gustav IV Adolf den Gustavianska enväldstiden . Jämförs olika perioder från Gustav Vasa och framåt, så är klart graden av makt olika.
Den kan även skifta under samma regent.

Envälde

Envälde, politisk absolutism, monokrati eller autokrati (grekiska αυτοκρατία, självvälde, från αυτός, själv, och κρατείν, härska) är ett statsskick utan maktdelning där den offentliga makten utövas av en envåldshärskare eller självhärskare (autokrat) med absolut makt, till exempel diktatur, absolut monarki och tyranni.

Envälde innebär att den härskande makten (i tidigmoderna texter ofta kallad "suveränen") har absolut makt att bestämma över samhällets styrelse, obunden av lagar som stiftats av andra, ibland även obunden av de lagar han själv stiftar. Envälde står därför först och främst i ett motsatsförhållande till den teori om maktdelning.

I Sveriges historia brukar man räkna tre perioder av enväldiga monarker:

Enväldet under Gustav Vasa på 1500-talet
Det karolinska enväldet (1680–1718) under Karl XI och Karl XII; gick under i samband med Stora nordiska kriget (1700–1721)
Det gustavianska enväldet (1772–1809) under Gustav III och Gustav IV Adolf; gick under i samband med Finska kriget (1808–1809)

Sveriges enväldiga Kungar

Det karolinska enväldet, som genomdrevs som en omedelbar följd av skånska kriget på 1670-talet, då Karl XI stärkt sin position gentemot högadeln och insett behovet av genomgripande administrativa och ekonomiska reformer, var det närmaste Sverige kom ett klassiskt europeiskt envälde med stor kunglig makt över lagstiftning och beskattning.

Sveriges enväldiga Kungar

Jämför man Gustav III med Karl XI efter Gustav III:es kupp 1772 så var Karl XI:es position starkare som enväldig Kung. Under Gustav III så fanns det visst inflytande från riksdagen. Exempel inom statsfinanserna. Även inom utrikespolitiken. Exempelvis fick Gustav III inte strata krig som gick ut på att överfalla andra Nationer. Däremot om det gällde ett omvänt förhållande, att Sverige skulle försvaras om en annan stat övefföll Sverige, då kunde Gustav III själv fatta ett beslut om krig. Gustav III hittade även Utvägar (startade krig mot Ryssland genom provokation. Klädde ut svenskar som sedan besköt andra svenskar vid gränsen till Finland)

Sveriges enväldiga Kungar

Värsting despoten är Gustav Vasa. Han hade även ett väldigt hetsigt temperament. Vilket i kombination med makt, kostade en del livet. Gustav Vasa hade makten 1520 – 1560.
Företrädaren (Kristian II) var också en despot.
(Exempel Stockholms Blodbad)
Gustav Vasa sysslade med att rensa ut politiska motståndare, slog ned uppror, konfiskerade kyrkans egendom, för att nämna några exempel. Men på Gustav Vasas till fanns ingen utvecklad struktur med Riksdag, ämbetsverk och lagstiftning för, att jämföra med en demokrati. Gustav Vasa gjorde som han ville, även om det gällde att ta livet av någon. Han var ju inte direkt ensam om det i Europa vid den Tiden (Despoter i Europa var regel inte undantg)

Sveriges enväldiga Kungar

Vad gäller orsaken till Karl XI och Gustav III makt, så ingick det ett
från deras sida listigt manövrerande.
Kontrollsystemen för att stå emot var svaga.
Men det tog slut med det stora nordiska kriget, och det andra finska kriget

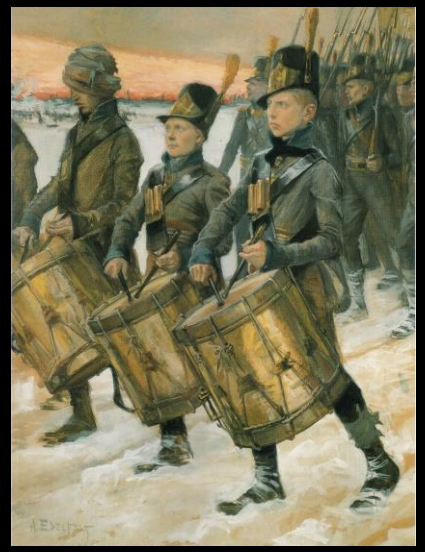

Finska kriget, även kallat 1808–1809 års krig, utkämpades mellan Sverige och Ryssland.

Stora nordiska kriget var ett krig som pågick mellan 1700 och 1721 i norra, mellersta och östra Europa.